

CORVINA

A MAGYAR KÖNYVKERESKEDŐK EGYLETÉNEK KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN HÓ 10., 20. ÉS 30-ÁN.

A «CORVINA» szerkesztőségének szánt kéziratok Petrik Gézához (Budapest, II., Bimbó-utca 12.) küldendőek.

Az egyesület tagjai ingyen kapják. Előfizetési ára egész évre 16 kor.

HIRDETÉSEK ÁRA: 3 hasábos nonpareille soronként tagoknak 6 fillér, nemtagoknak 10 fillér.

A magyar könyvkereskedők egyesületének 1901. évi augusztus 20-ikán tartott közgyűlésén megejtett választások eredménye:

Elnök: Hoffmann Alfréd. *Elnökhelyettes:* Benkő Gyula. *Alelnökök:* Révai Mór, Wodianer Arthur, Maurer Adolf (Kassa) és Stampfel Károly (Pozsony). *Főtáskár:* Ranschburg Viktor. *Táskár:* Petrik Géza. *Pénztárnok:* Franke Pál. *Ellenőr:* Kókai Lajos. *Könyvtárnok:* Horovitz Lajos.

Választmány:

Fővárosiak: Dobrowsky Ágost, Dunkel Norbert, dr. Gerő Lajos, Noséda Tivadar, Révai Ödön, Toldi Lajos, Wolfner József, Zilahi Simon.

Vidékiek: Darvai Ármin (B.-Gyarmat), Klökner József (Sz.-Fehérvár), László Albert (Debrecen), Lévai Mór (Ungvár), Lövy Adolf (S.-A.-Ujhely), Lövy Miksa (Szatmár), Sziklai Henrik (Eperjes), Várnai Lipót (Szeged). *Póttagok:* Bach János, Gabos Soma, Révai Leo, Joerges Ágost (Selmecbánya), Mildner Ferenc (Kassa), Tóth Béla (Temesvár). *Számvizsgálók:* Horvát C. Guido, Ranschburg Gusztáv, Strasser Bertalan.

Jegyzőkönyv

a budapesti könyvkereskedők 1901. augusztus hó 17-én tartott gyűléséről.

Jelen voltak: Barta Lajos, Franke Pál, Gabos Soma, Hoffmann Alfréd, Kemény Miksa, Lampel Róbert-cég képviselőjében Weinberg Gyula, Landau József, Magyar József, ifjú Nagel Ottó-cég képviselőjében Schwörer József, «Municipia» képviselőjében Wohl Manó, Rónai Miksa, Schenk Ferenc, Steier Miksa, Toldi Lajos képviselőjében Tisza Béla, id. Wolfner József, Kókai Lajos képviselőjében Kókai Rezső.

Elnök: Hoffmann Alfréd. *Jegyző:* Barta Lajos.

Elnök megnyitja az ülést, bejelenti a főváros átiratát, mely szerint Budapest székesfőváros községi népiskoláiban a status quo a jövő évre is főtartatik. Fölolvastatnak az eddig is érvényben volt határozatok azzal a hozzáadással, hogy a kartársak ezek szigorú betartására fölhívotnak. E határozatok föbb és ismételtelen figyelembe ajánlott pontjai a következők:

1. A körúton belől elárusítók nem fogadtatnak el.

2. Az elárusítóknak csak 10%-ot szabad adni és csakis népiskolai könyveket.

3. Az elárusítóknak csakis azon cég adhat könyvet, amely azt bejelentette és ennél fogva érte felelősséget vállalt.

4. Külön iskolakönyv-jegyzékeknek nyomása vagy azoknak bélyegzővel való lebélyegzése tilos. Ugyanez áll az elárusítókra is.

5. A hivatalos jegyzékeknek az üzleti helyiségen kívül való szétosztása nincsen megengedve.

6. Falragaszokon bármilyen jelző, mint: olcsó, jutányos stb. mellőzendő. Figyelmeztetnek az összes könyvkereskedők az iskolakönyveknél rabattot fel nem ajánlani, sőt a kért rabattot megtagadni.

7. Minden engedélyezett elárusító tartozik a M. K. E. segélypénztárába tíz koronát fizetni, mely összeg behajtására az illető bejelentője kezességet vállal.

A tankönyv-jegyzékek kinyomatásával az idén is a Pallas r.-t. nyomdája bizatik meg. A correcturáról és a jegyzékek pontos stétküldéséről Politzer József úr fog gondoskodni, akinek ezen fáradozásáért nyolcvan korona tiszteletdíj jár.

Azon könyvjegyzékekre vonatkozólag, melyeket nem a budapesti könyvkereskedők együttesen nyomtatnak ki, határozatba megy a következő:

Toldi Lajos kartárs úr fölkérendő, hogy az általa nyomtatandó budai iskolakönyv-jegyzékből minden budapesti egyleti tagnak küldjön két-három példányt.

Kókai Lajos kartárs úr fölkérendő, hogy az ő ó-budai elárusítói által kinyomatni szokott ó-budai polgári fiú- és leány-iskolák könyvjegyzékeiből egy-egy példányt minden budapesti egyleti tag számára beszerezni és megküldeni sziveskedjék.

Bach János úr fölkérendő, hogy a Szent-István-társulat által kinyomatni szokott angol kisasszonyok intézetének könyvjegyzékét minden budapesti egyleti tagnak egy-egy példányban megküldeni kegyeskedjék.

Elnök betérjeszti a hozzáérkezett elárusítói bejelentéseket, melyek cégről-cégre tárgyalatnak.

Az 1901/1902. tanévre következő elárusítók engedélyeztettek:

Bejelentő cég	Elárusító	Helyisége
Barta Lajos	Buchheld Józsefné	VI., Váci-út 49.
Dobrowsky Ágost	Eisler R.	IX., Tompa-u. 13.
"	Kugler József	VII., Rottenbiller-u. 66.
"	Mártonfi Lajos	X., Tisztviselőtelep
"	Mühlberg Gyula	VII., Arena-út 36.
"	Merendiák Károly	X., Kőbánya
"	Wohlmuth József	IX., Üllői-út 71.
Eggenberger-f. könyvk.	Klein Árminné	VIII., Baross-u. 69.
"	Szalai László	VI., Felső-erdősor 32.
Franke Pál	özv. Polgárné	VIII., Práter-u. 14.
"	Hambach F.-né	VI., Szondi-u.

Bejelentő cég	Elárusító	Helyisége
Kókai Lajos	Bocke Flórisné	III., Ó-Buda
" "	Bocke Rezső	III., Ó-Buda
Lampel R.-féle könyvk.	Deutsch E.	VI., Aradi-u. 40.
Landau József	Schultz Adolf	VIII., Baross-u. 81.
" "	Dobó Ede	VIII., Tavaszmező-u. 81.
" "	Schamburg Dezső	VIII., Erdélyi-u. 71.
" "	Kohn Vilmos	VIII., Kerepesi-út 61.
" "	Kiss Dezső	VIII., Örömvölgy-u.
ifjú Nagel Ottó	Löblowitz Zsigmond	VII., Csömöri-út 54.
" "	Glück Márton utóda	IX., Tüzoltó-u. 79.
" "	Schwörer Józsefné	IX., Szvetenay-u. 5.
Schenk Ferenc	ö.z. Hajósiné	III., Ó-Buda
" "	Beszédes Józsefné	III., Ó-Buda
Singer és Wolfner	Bichler Ignátz	III., Ó-Buda
" "	Salamon Franciska	VII., István-út 40.
" "	Kunstädter Vilmos	VII., Damjanich-u. 42.
" "	Adler Simon	X., Maglódi-út 71.
" "	Szalay Gyula	X., Rezsőtér 7.
" "	Wesselényi Géza	II., Zsigmond-u. 11.
" "	Graber Miksa	VII., Külső-Kerepesi-út 36.
" "	Königstein Adolf	II., Apród-u. 7.
" "	Grünberger Jakab	VII., Király-u. 100.
Toldi Lajos	Engelmann Róza	I., Krisztina-tér 3.
" "	ö.z. Erzségyi Ferencné	I., Vár
" "	ö.z. Winterné	II., Török-u.
" "	Gilbert Sándorné	II., Mészáros-u. 2.
" "	Graváts Tivadar	I., Iskola-u. 38.
" "	Eötvös Györgyné	III., Polgár-tér 4.
" "	Helmich nővérek	III., Ujlak
" "	Niggel nővérek	III., Ó-Buda
" "	Ádám Hermann	II., Városmajor
Steier és Hoffmann	Deutsch Teréz	VI., Arena-u. 38.

Határozattá emeltetik, hogy az elnökség mindazon elárusítók ellen, akik engedély nélkül Budapesten iskolakönyvet árúsítanak, az illetékes kerületi eljáróságok, mint I. fokú iparhatóságoknál följelentést eszközöl, hivatalos úton kérvén, hogy az illetők iparkihágás miatt felelősségre vonassanak. Kérni fogja az elnökség azt is, hogy az eljárásnál puhatalja ki a hatóság azt is, hogy ki szállítja az iskolakönyveket.

Az elnök fölszólítja a jelenlevőket, hogy a mai megállapodások elleni esetleges visszaéléseket nála mindig sürgősen jelentésk be és ezzel az ülést bezárja.

Ujjonnan megjelent könyvek.*

Athenaeum r.-t. könyvkiadóhivatala Budapesten.

- Fodor László dr.** Az ábrázoló geometria elemei. A reáliskolák VI—VIII. osztálya számára. 316 ábrával. Az 1899. évi reáliskolai tanterv szerint átdolgozott második kiadás. (8-r. VIII. 180 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 2 k. 20 f.
- Koltai Virgil dr.** Rhetorika és olvasmányok a retorikához. A legújabb miniszteri tanterv szerint. Középközpiskolák számára. Második javított kiadás. (8-r. 292 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 2 k. 50 f.
- Magyar tanítók naptára.** Az 1902. évre. Szerkeszti *Ujvári Béla.* (Lex. 8-r. 88. XVI. l.) Bpest, é. n. Athenaeum r.-társ. 80 f.
- Paszlavszky József.** A növénytan kézikönyve. A gymnasium IV-ik s a reáliskola V-ik osztálya számára. Színes és fekete nyomású képekkel a szöveg között. (8-r. VIII. 269 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 3 k. 60 f.
- Sárkány Lajos dr.** Mértan. Kézikönyv és példatár gymnasiumok felsőbb osztályai számára. Második kiadás. (8-r. 353 l.) Bpest, 1901. Athenaeum r.-társ. 4 k. 40 f.

* Könyvészetünk teljessége érdekében felkértem a t. kiadókat, hogy kiadványaik egy-egy példányát megjelenés után azonnal címre beküldeni sziveskedjenek. **Rényi Károly** (Grill-féle cs. és kir. udv. könyvkereskedésben).

Buzárovits Gusztáv Esztergomban.

K. Bertalan Vince. A magyar katolikus iskolák feladata és fejlesztésének alapjai. (8-r. 99 l.) Esztergom, 1901. Buzárovits G. 1 k. 20 f.

Trikál József dr. Az esztergomi érseki tanítóképző Mária-Társulatának év- és vezérkönyve. Az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával. (12-r. 111 l.) Esztergom, 1901. Buzárovits G. 1 k.

Viszkocsill János Lajos. Gyakorlati utmutatás a selyemhernyótenyésztés és eperfaültetés okszerű kezeléséhez. A görzi selyemtenyésztési intézetben szerzett alapos ismeretek és több évi gyakorlat útján nyert tapasztalatok nyomán a nemzeti, házi és iskolai ipar szempontjából. Számos a szöveg közbe nyomtatott fametszetű ábrával és egy színnyomatu képes táblával. Második címkadás. (8-r. 140 l.) Esztergom, 1901. Buzárovits G. 1 k.

Füssy és Sztupjár Tordán.

Nagy István. Az imádkozó ember. Imádságok és elmélkedések, az Istent kereső lélek gondolatai. (24-r. 278 l.) Torda, é. n. Szerző sajátja. Füssy és Sztupjár bizom. 1 k. Bórkötésben 2 k.

Választási visszaélések mint érvénytelenségi okok. Az új választási törvény vonatkozó intézkedéseinek ismertetése. Minden jog fentartásával kiadja: A tordai függetlenségi és 48-as pártkör. (8-r. 67 l.) Torda, 1901. Füssy és Sztupjár bizom. 1 k.

Heckenast G. utóda Drodtleff Rudolf Pozsony.

Močnik Ferenc dr. Számolókönyv a népiskolák számára. A 17-ik eredeti kiadás után átdolgozta s a magyar királyi miniszteri tantervhez alkalmazta *Orbók Mór.* 4. füzet. A IV. osztály számára. Tizenhatodik kiadás. (8-r. 56 l.) Pozsony, 1902. Heckenast G. utóda Drodtleff R. Kötve 40 f.

Lövy József fia Miskolcon.

Mózes Imre. Borsodmegye földrajza. A népiskolák III-ik osztálya számára. A miniszteri tanterv szerint, a legújabb statisztikai adatok felhasználásával *Ballagi Károly* után. (8-r. 37 l.) Miskolc. 1902. Lövy József fia. Kötve 40 f. Borsodmegye térképével 56 f.

Rákosi Jenő Budapesti Hirlap ujságvállalata Budapesten.

Pályamutató. A pályaválasztás előtt álló mindkét nembeli magyar ifjuság kalauza. Összeállította *Amicus Juventutis.* (16-r. 426 l.) Bpest, 1901. Rákosi Jenő Budapesti Hirlap Ujságvállalata. Kötve 2 k.

Rosenthal Márk és fia Mohácson.

Brand Ede és Kisszély Andor. Imák és kétszólamú énekek. A nép-, polgári- és középközpiskolák római kathol. ifjusága részére. A püspöki hatóság jóváhagyásával. (16-r. 176 l.) Mohács, é. n. Rosenthal M. és fia. Félvászonkötésben 1 k., egész vászonkötésben 1 k. 50 f.

Schulhof Károly Szegeden.

Reich Manó. Magyar és német kereskedelmi levelező. A felső keresk. iskolák alsó osztálya számára. (8-r. 92 l.) Szeged, é. n. Schulhof Károly 1 k. 20 f.

Seres Samu Zilahon.

Farkas Sándor. Gyermekek-imák. (K. 8-r. 32 l.) Zilah, 1901. Seres Samu 16 f.

Steiner Zsigmond Pozsonyban.

Magyar Mentor. Középközpiskolai tanulók zsebkönyve. Az 1901—1902. iskolai évre. Szerkeszti *Mangold Lajos dr.* Átdolgozott és bővített kiadás. XVII. évf. (16-r.) Pozsony, 1901. Steiner Zsigmond. Kötve 60 f.

A mi közgyűlésünk.

Hagyományos szokás szerint Szent István napján tartotta meg a Magyar Könyvkereskedők Egylete ez idei közgyűlését, még pedig, mint rendesen, ezúttal is a Drechsler-féle vendéglő félemeleti helyiségeiben.

Örömmel konstatáljuk, hogy különösen a vidéki kartársak oly nagy számmal voltak képviselve, hogy az óriási terem egészen a zsufolásig megtelt s olyan egyleti tagokat is üdvözölhattünk a közgyűlésen, akiket eddig — csak hírből ismertünk.

Ezt a nagy érdeklődést főleg a fővárosi tankönyvkiadók májusi körözüvényének kell tulajdonítanunk, melyet a vidéki könyvkereskedők magukra nézve sérelmesnek találtak s most följöttek, hogy megakadályozzák annak végrehajtását. A főtítkár ama kijelentése dacára, hogy a kiadók, belátva az ócska tankönyveknek a forgalomból való kiküszöbölése elé gördülő nehézségeket, máris fölfüggesztették egy évre azoknak a rendszabályoknak a végrehajtását, melyeket a használt tankönyveket elárúsító kartársak ellen alkalmazni akartak. — igen élénk, sőt mondhatjuk szenvedélyes vita fejlődött ki s ebben különösen Steiner Ármin pozsonyi és Lévai Mór ungvári kartársaink vitték a vezérlő szerepet.

Szívesen elismerjük, hogy a vidéki tagtársak sok figyelemre méltó és ennek a kérdésnek a megoldásánál nem mellőzhető körülményeket és okokat hoztak föl álláspontjuk megvédelmzésére, de viszont az is igaz, hogy a tankönyvkiadók kívánsága is jogos és utat és módot kell arra találni, hogy a használt tankönyveknek forgalomban levő óriási tömege legalább részben mentül előbb megsemmisíttessék.

A szenvedélyek lecsillapultával végre megértették egymást a küzdő felek és a közgyűlés elnöke kimondhatta azt a határozatot, hogy ennek a vitális kérdésnek a tanulmányozására egy huszonegyes bizottság küldendő ki, melynek főadata lesz záros határidőn belül jelentést tenni, hogy ennek alapján azután véglegesen el lehessen intézni az ügyet.

A közgyűlést szokás szerint Hoffmann Alfréd köztisztviselő álló elnökünk nyitotta meg tartalmas beszéddel, majd Ranschburg főtítkár adta elő évi jelentését, a nála már megszokott alaposan és ékesszólással, azután pedig Franke Pál referált elmúlt évi sáfarkodásáról. Mindezt a mai és a jövő számunkban közöljük, valamint a közgyűlés menetéről részletesen beszámoló jegyzőkönyvet is.

A közgyűlést bankett követte, mely mindvégig kedélyesen folyt le, sok érdekes és szellemes fölköszöntővel fűszerezve.

Hoffmann Alfréd elnöki megnyitó beszéde.

Ha közgazdasági szaklapjaink hasábjait áttekintjük, ha nagy ipartársulataink és vállalataink jelentéseit átolvassuk: mindenütt az ipari és kereskedői életben egyaránt pangással találkozunk. Mi sem természetesebb, mint hogy ezt a mi, külső befolyások iránt oly érzékeny foglalkozásunk is, sokkal nagyobb mértékben mint a kereskedelemnek és iparnak bármely más ágazata megsínyli. Tudjuk, hogy közönségünknel a könyvvásárlási kedv különben sem valami erős, és hogy a könyv nálunk még mindig

nem tartozik a háztartásnak valódi, nélkülözhetetlen szükségletei közé.

Az a pangás, amelyet hazai irodalmi termékeink tekintetében már pár éve tapasztalunk, még folyton tart és ma még egyáltalában nem állapítható meg, hogy az meddig fog tartani.

Ha kiváló kiadócégeink egy része, a rendelkezésre álló nagyobb anyagi eszközök birtokában, működésében, még az utóbbi időkben is dicséretre méltó tevékenységet fejtett is ki: ez csakis bizonyos aggodalommal és habozással történt, mert a fokozottabb irodalmi tevékenység reményteljes éveiben összegyűjtött könyvkészletek nem fogynak oly mértékben, hogy ez további energikus tevékenységre ösztönözne, és így most is csak azon óhajunknak adhatunk ismét kifejezést, vajha az élénkség és a nagyobb vállalkozási kedv minél előbb utat találna munkásságunknak.

Amint a magyar gazda évenként csak újra meg újra fölszántja a maga földjét, és le is aratja annak termékeit, akár jó eredménnyel ajándékozta meg a mindenható vagy sem, nekünk sem szabad csüggednünk, hanem szorgalmasan tovább kell dolgoznunk.

Valamint az egyes emberek életében, úgy a népekeben is a váltakozás örök törvényeinél fogva, a jó napokat a kevésbé jóknak, sőt a rosszaknak kell követniök. Ha visszatekintünk azokra a megpróbáltatásokra, amelyeket a sors a legközelebbi multban országunkra mért, de amelyek azt fennállásában meg nem ingathatták: nem szabad elvesztenünk a reményt, hogy ismét jobb idők fognak reánk bekövetkezni. E mellett nem tehetjük kezünket tehetetlenül ölbe, hanem arra kell törekednünk, hogy közönségünknek bevökedyt, ha kell, fokozottabb munka által is növeljük.

Már a mult évi közgyűlésen hangsúlyoztam, hogy sürgősen szükséges iparágunk némely rendellenességeinek és kinövéseinek orvoslása, valamint a visszaéléseknek a lehetőségig való megakadályozása. Ezen eszme megvalósítása érdekében a lefolyt évben számos értekezletet és tanácskozást tartottunk, amelyekbe első sorban kiadócégeinket vontuk be, mert amint annak idején kijelentettem, a bajok orvoslásának innen kellene kiindulnia. Némi eredményt el is értünk, csak hogy az még nem az, amit elérhetőnek és kívánatosnak tartok.

Sok esetben egyesek érdekeit kellene áldozatul hoznunk a közösség javára, némely kisebb-nagyobb előnyről kellene lemondani a korrekt kezelés érdekében.

A legnehezebb föladat a kiadói üzlet és az antiquárok viszonyának megállapítása, mert a sortiment-kereskedés fölvirágoztatása érdekében elkerülhetetlenül szükséges, hogy a bolti árak betartása legalább az új kiadványoknál biztosíttassék, hogy vevőközönségünknek a bolti árak valódiságában való hitele jobban megerősíttessék.

Ebben a tekintetben minduntalan sokat vétének nálunk, minek következtében oly viszonyok fejlődnek, melyek a sortiment-kereskedés fennállására nézve fölötte veszedelmesek.

Én azt hiszem, hogy erélyes kezek vezetése alatt álló könyvkiadó cégeink némi jó akarata mellett lehetséges lesz oly megegyezésekre jutni, amelyek a sortiment-kereskedésnek a szükséges támogatást biztosítanak.

Monarchiánk másik felében az utolsó időkben erre nézve igen szigorú rendszabályokat hoztak létre a könyvkereskedelmi forgalomban, ezen intézkedések ott is csak a tekintélyesebb kiadócégek egyetértése és támogatása mellett voltak lehetségesek.

A nagykiterjedésű német könyvkereskedelemnek is, csak évek hosszú során át kifejtett küzdelem és fáradozás után sikerült, csak félig-meddig is elviselhető viszonyokat teremteni. Nékünk sem szabad tehát azt a reményt föladni, hogy tanácskozásaink karunk javát és fölvirágzását előmozdító reformokra vezethetnek.

Mert a könyvkereskedés továbbfejlődésének, és boldogulásának legfőbb alapja, amint azt az ezidei lipcei nemzetközi könyvkiadó-kongresszuson is hangsúlyozták, a jól szervezett, tevékeny és az egész országra kiterjedő sortiment-kereskedelemben keresendő.

Csakhogy e téren akkor nagyobb tevékenységnek és föladatunk lelkiismeretesebb mérlegelésének kellene tért foglalnia. A könyvárusnak és az irodalom iránt érdeklődő közönségnek szorosabb és bensőbb összeköttetésben kellene egymással lenniük, hogy a mi, ha nem is gazdag, de mégis elég vevőképes közönségünkben nagyobb részvétet keltenénk az irodalom termékei iránt.

A részletfizetésre alapított üzleteink fejtenek ki az irodalom terjesztése körül elég energikus mozgalmat, de ez ezen üzletek természetének megfelelően, csakis a terjedelmesebb és nagyobb gyűjteményes kiadványokra vonatkozhatik, úgy hogy irodalmi termékeinek legnagyobb része parlagon hever.

Sokat tanulhatunk e tekintetben nyugoti szomszédainktól, ahol még a legkisebb helyen is egy tevékeny, bár néha csak igen kis körre szorított sortiment fejlődött ki, mely lankadatlan buzgalma folytán a népességnek azon rétegeibe is behatol, a melyeket nálunk még csak figyelemre sem méltatnak.

Hazai könyvkereskedésünk további fölvirágzásába, tökéletesítésébe vetett hittel és reménnyel, ezennel megnyitom az ezévi közgyűlést.

A könyvnyomtatás és könyvdiszítés iparművészete.

Kivonat *Czakó Elemér*nek a «Csak szorosan»-egyletben tartott fölolvásásából.

(Folytatás.)

Már jelen időszámításunk első századában voltak könyvtáblák a tekeresekben őrizett papyruskéziratok mellett. Tulajdonképeni mintaképül a könyvnek kemény táblák közti megőrzésére azonban a római diptichonok szolgáltak, mint aminők a verespataki aranybányákban is nagy számmal ránkmaradtak. Az a korban használt viaszírásnak két lap szolgált védelmül, esetleg (triptichon) több is s a külső favyagy ércboríték rendszeren domború díszszel volt ellátva. Az első keresztény egyházi könyvek készítői ezeket utánozták, amely körülmény igen figyelemreméltó, mert a római mintakép plasztikussága adja meg ennél fogva a legrégebb könyvtáblák stíljét. A könyv külseje nem síkdíszítmény, hanem arany s ezüst ötvösmunka, csontfaragvány, zománc és drágakövekkel kirakott plasztikus kompozíció volt.

Valamint a kézírás, úgy a plasztikus könyvtábla is a XII. században érte el legmagasabb fej-

lettségi fokát, e korban volt legpompázóbb. Innét kezdve mindinkább egyszerűsödött. A bőr alkalmazásával pedig egyszerre a síkdíszítmény jellegét ölté magára s csak a sarokveretekkel, kapcsokkal és védőgombokkal őrzött meg valamit a domború ékítési mód hajdani gazdagságából.

A fém és a bőr egyenletes használata a könyvkötésnél mutatja a legszebb arányokat. A fém csakis a célszerűségi kívánalmaknak megfelelőleg lép föl, ott, ahol védő szerepet játszhatik a könyvvel szemben, a bőr ellenben a célszerűség mellett kínálkozóbb anyag volt a dísz alkalmazására.

Már a XIV. és XV. században a bőrkötést háromféle módon munkálták meg, a metszés, poncolás és vaknyomás által. Ezek az eljárások, illetve technikák a bőrtáblák anyagának természetéből keletkeztek s azáltal, hogy a sík és domború díszítés egyes befogadására is alkalmasak voltak, mintegy átmenetül szolgáltak az egész plasztikus stílből, a későbbi nagy művészi erővel kultivált dekoratív síkdíszítményű könyvtáblákhoz.

A bőrmetszésnél egy egyszerű késsel vágták be gyöngéden a bőr felületébe a díszítés vonalait. A poncoló vas nyomán pedig a csillagos vagy kúpos minták sűrű egymás mellé való verésével szemesés háttér és sík keletkezett.

A vaknyomás melegített fémmel történt, amely által fényesebb tónusú mélyedés származik a könyvtáblán. Ez az eljárás is sok technikai és művészeti tudást igényelt, mert a rajzot részletenkint kellett alkalmazni. Egyszerűbb volt ugyan az egész ékítmény dúcát egyszerre kimetszeni és egy préseléssel a kötésre nyomni, de művésziertlenebb is. Szabad kézzel mindig egyénibb és változatosabb könyvtáblák jönnek létre, mint gépi munkával.

A könyvnyomtatás fölatalálása nem sok hatással volt a könyvkötészetre. Vaknyomás helyett nyomdafestékekkel színezett benyomatot készítettek ugyan, de egyébként technikailag a könyv kötése teljesen kifejlett volt a nyomdászat feltünésekor. Sőt a művészet színvonala a tulságos mértékben szapora könyvtermelés folytán még csökkent, nem lehetett annyi gondot fordítani a kötésre, mint a kéziratok korában. A könyvnyomtatás ennél fogva inkább ipari, mint iparművészeti lendületet adott a könyvkötészetnek. Csak később kárpótolták a régi díszek elmaradását a könyvek belsejéből kiáradt gazdag dekoráló elemek. Cranach, Holbein, Peter Flötner könyvdiszéinek hatásai világosan észlelhetők a könyvtáblán is.

A XV. század végére egy új stílusa a könyvkötészetnek lépett föl, amelynek mintaszerű remekei *Korvin Mátyás* számára készültek.

A drága kéziratokból álló könyvtárt dicső királyunk oly kötésekkel látta el, amely a belső díszszel a legnagyobb összhangzásban volt s az olasz fejedelmek példájára a külső táblákat egy más könyvtárával össze nem téveszthető formákban tervezette. Valószínűleg keletről hozott munkásokkal az aranynyomást és a keleti motívumok használatát alkalmaztatta, amely alapját képezi a korvina-stílnak.

Ráth György leírása ezekről így szól: «A felhasznált bőr símitott s pedig leginkább sötét-vörös maróquin, melyet, úgy hiszem, itthon cserzettek, mert magvasabb és vastagabb, mint a Marokkóból importált kecskebőr. A kodexek mindkét táblája többnyire egyforma díszű, csakhogy az alsó táblán

legfelül az első keretbe a munka címét verzális aranybetűkkel nyomták.»

«E táblákon rendszerint párhuzamos vonalokból két külső keretet alakítottak, melyeknek elsejében egy, arányos távolságokban esokorszerűen kiszökellő gyöngysor vonul végig. A második keret felül és alul tetemesen szélesb, mint oldalt, ami által kivétel nélkül hosszúkás formátumú kéziratoknál a belső mező szabályosabbá válik. Ezt a keretet paszomántszerű fonadék tölti be, melynek előállítására csupán három apró bélyeget használtak.»

A belső mező díszítéseinek bélyegei: egy szfinx, két levélből fejlődő kehely, egy kisebb váza, különböző virágok, levelek, palmetta, rozetták, ökörszem és néhány apró ékítmény, beleértve a fonadék összeállításánál használt zsinórdarabokat. A lendületes vonalak közt e keleti és renaissance motívumok ritmikusan és egyenletesen szétszórvva rendezettek el.

Mind Ezeket kéziaranyozással állították elő, amely tulajdonképpen a vaknyomásnak vala módosítása, hogy a festék helyett különféle ragasztó szerekkel megkötött aranyat préselnek a bőrre, ami által a díszítő elemek az arany színében jelennek meg. Valószínűleg arab és persa eredetű a bőr ilyen megmunkálásának technikája és Velence útján jutott Mátyás udvarába. Kersten a korvina-kötés több mintáját és elrendezési formáját föllelte a düsseldorfi muzeumban őrzött arab kötésekben.

A korvina kodexek arisztokratikus díszítési módját, a kéziaranyozást a demokratikus nyomtatott könyvhöz Aldo Manuzio alkalmazta, akinek kapkodott művei révén a stilus egész Európában elterjedt. Az általa használt díszek is jobbra arabeszk, de ő már a nyomdadíszekből is sokat átvitt a könyv külsejére.

Azoknak a művészeknek neveit, akik a Korvina és Aldinák kötését tovább fejlesztették, nem ismerjük. Ellenben azokról a műbarátokról többet tudunk, akik a maguk ízlésének megfelelőleg, költséget nem kímélve, készítették kötések. Ilyen volt Olaszországban Thomas Majoli és Franciaországban Jean Grolier.

E két könyvbarát kötésének hasonlósága közös forrásra enged következtetni. Tényleg Grolier hosszab ideig tartózkodott Olaszországban és onnét

ültette át a díszítő motívumokat Franciaországba. Sokan azt állítják, hogy maga tervezte kötéseit. Mind Grolier, mind Majoli könyvtábláit a síkfölületen egyenletesen és szép hajlásokkal elhelyezett aranyszelű szalagok jellemzik, amelyek közt szabaddal elrendezéssel bujkálnak kis ágacsok, lombok és levelek.

Grolier és Majoli után következik a könyvkötés művészetének történetében Tory és Canevari, akik ha tovább nem is fejlesztették, de megtudták tartani ugyanazon a fokon, mint nagynevű elődjük.

Franciaország hálás talaja volt a könyvkötés művészetének. A könyveknek a mi nagy renaissance fejedelmünk kora után ott voltak legtöbb barátai. De Thon könyvei, melyeket Eve kötött, új motívumokkal gazdagították a könyvtábla ékítményeit avval, hogy mérsékeltén a naturalizmus felé hajoltak. Sok rokonságot mutatnak ezekkel a Le Gascon-féle — vagy mint újabb kutatók mondják, a Florimond Badier-féle — kötések, amelyek hatása igen nagy körre kiterjedt volt. Jellemző mintái voltak a pontozó ábrák, a spirálisba csavarodott szőlőbajusz-szerű díszek (fanfare) és más keleti eredetre valló ornamentumok; technikailag pedig a yasművesség e korbeli ékítésével egyeznek meg. Általában a vonatkozás a bőr és vas círázásánál igen nagy. Mind a két iparművészeti ág együtt is gyöngült el a XVII. század végén.

(Folytatjuk.)

VEGYES.

Gyászrovat. Singer Albertné szül. Grossmann Erzsébet asszony, Singer Sándor kartársunknak, a Singer és Wolfner cég belfagjának édes anyja, f. hó 17-ikén meghalt Budapesten 80 éves korában. A megboldogultat 19-ikén d. e. temették s nagy és előkelő közönség kísérte őt utolsó útjára. Béke poraira!

Ügyvédi könyvtár. A magyar könyvkereskedelem hiányát érzi olyan, szakok szerinti kézi jegyzékeknek, melyeket olyan vevő kezébe adhat, aki csak az irodalom egyik-másik ága iránt érdeklődik. A nagy magyar jogi irodalom egy részének címjegyzékét most kapjuk lapunk szorgalmas munkatársa dr. Váradi Ödönnek «Útmutató az ügyvédi vizsgálatra» című kis füzetében. Szerző e füzet 10 lapján egy «Ügyvédi könyvtár» címjegyzékét adja; szakértően összeválogatva mindazon könyveket, melyekre egy ügyvédi vizsgára készülő jelöltnek és egy kész ügyvédnek szüksége van. Munkácskája jó szolgálatokat fog tenni könyvkereskedőknek, jogászoknak egyaránt. B.

HIRDETÉSEK.

Ipariskolai ellenőrző könyvecskéimet ajánlom rendkívüli olcsó árban, jó erős papíron nyomva, tetszetős kivitelben, csinos kötésben 24 lap tartalommal.
100 drb 8 K, 1000 drb 75 K. Kivá-natra mintával szívesen szolgálók.

Kiadásomban megjelent:

Balogh Péter főgymnásiumi tanár által összeállított «Növénygyűjtő mappa», mely tartalmaz 40 ív szürke papírt, 100 gyűjtemény és 15 családi ívet és 350 nyomtatott nevet.

Boltí ára 2 K 50 f. Nettó ára 2 K. Szaktanár részére szívesen szolgálók tiszteletpéldánnyal.

Kaufmann Ábrahám

142

M.-Szigeten.

Tanulónak ajánlkozok:

kereskedelmi iskola alsó osztályt végzett, 15 éves, keresztény, jó családból való fiú, helybeli nagybö könyvkereskedésbe. Szíves megkeresések kéretnek: **Kubin József II.**, Iskola-utca 37. sz. alá. 143

Lexikon. Lueger Ottó-féle műszaki szótár, 7 kötet megvételre kerestetik. Ajánlatok «Lexikon» jelige alatt kéretnek. 144 3—3

Hirdetések lapunk részére felvételnek a kiadóhivatalban: Budapest, V. ker. Kálmán-utca 2. sz.

Révész Nándor Aradon keres és ajánlatokat directe kér:

1 Pallas Lexikon 8—18. kötetit Révai kötésben. 145 2—2

Ifj. Klein Mór Arad keres:

1 Közgazdasági Lexikon eplt.
1 Jogi Lexikon eplt.
1 Pallas Lexikon eplt.
1 Szilágyi, Magyar nemzet tört. VIII. IX. kötet. 146

A kiszolgálásban ügyes könyv- és papírkereskedő segédet keresünk. Ajánlatot arcképpel kérünk.

Temesvár.

147

Polatssek-féle könyvker.

«Csak Szorosan» magyarországi könyvkereskedő-segédék egyesületének helyeszközlő osztálya.

Keres:

Fiatl (keresztény) könyvkereskedő-segédet, ki a papírszakmában is jártas, a magyar és német nyelvet bírja, vidéki könyvkereskedés részére. 1

Egy előkelő fővárosi könyvkereskedés részére egy fiatal, szép kézírással bíró könyvkereskedő-segédet, ki a magyar és német nyelvben jártas. Ajánlatok arcképpel és bizonyítvány-másolatokkal kéretnek. Belépés szeptember 15., esetleg október 1-én. 2

Keresztény segédet, ki az összes teendőkben jártas, azonnali belépésre egy vidéki jobb könyvkereskedés részére. Ajánlat fizetési igény megjelölésével és fényképpel kéretik. 3

3-4 fiatal könyv- és papirkereskedő-segédet vidéki cégek részére. 4

Fiatl könyvkereskedő-segédet, ki a papírszakmában is otthonos, egy előkelő vidéki cég részére. 5

Ajánl:

Önálló munkához szokott, a könyv- és papirkereskedés minden ágában jártas, jómodorú hadmentes (keresztény) segédet, azonnali belépésre. A magyar és német nyelvet bírja. 1

E rovatban közöltek minden megkeresést írásban kér: **Kántor Ferenc** (Ráth cég, Haas-palota).

Ajánlom nagy kedveltségnek örvendő és célszerű beosztásánál fogva az egész országban egyedül általánosan használt

Ipariskolai ellenőrző könyvecskéimet

32 lap tartalommal, jó iskolakötésben.

Tartalma: címlap, tanrend, rendtartási szabályok, a tanidő tartalma minden hó és heteknek megnevezése laponként, a könnyed lebélyegzés és mulasztott órák kimutatására minden óra bekörözve léniával; azonkívül az újabb miniszteri rendelet értelmében minősítési táblázat az iskolai előhaladás feltüntetésére, külön rovat a hitoktatásra stb.

Ára darabonként 11 fillér, 100 példány 10 korona 60 fillér. 45 darab 5 kilót nyom.

Továbbá raktáron tartok még jutányosabb 20 lapos

Ipariskolai ellenőrző könyvecskét

jó minőségű papíron, kemény kötésben.

100 darab ára 8 korona 50 fillér. 500 darab egyszerre rendelve 40 korona.

Azonkívül kaphatók:

100 pld. Iparostanonc-iskolai bizonyítvány 1 korona, 100 pld. Hivatalos jelentés a tanoncnak ipartestületben történt bejelentését 60 fillér, 100 pld. Figyelmeztetés iskola rendetlen látogatására 60 fillér, 100 pld. Ipariskolai főlvételi jegy 60 fillér, 10 pld. Iparostanonc-iskola költségelőirányzat 40 fillér, 100 pld. Tanonciskolai mulasztási ív 3 korona, 100 pld. Tanonciskolai főlvételi napló 4 korona, 1 pld. Tanmeneti napló, jó félvászonkötésben 3 korona.

Lévai Lajos könyvárus

Ó-Becsén (Bácsmege).

3-3 148

BRÜCK ÉS TÁRSA

szállítási bizományi és elvámolási üzlet

Budapest,

VII., Dohány-utca 16. szám.

Elvállalnak helyben rendelt vagy vásárolt áruk pontos és rögtöni elszállítását legelőssz 3-1 149 díj mellett.

Kilián Frigyes utóda egy. könyvk. Budapest, keres:

1 Heltai Gáspár, Magyar krónika. 150

Ferencz B. Miskolcon ajánl:

5 példány Magyar nemzet története X. kötet. (Aufrecht), teljesen új à 7 korona. 151

Könyvkereskedő-segédet keresek, ki a magyar és német nyelvet tökéletesen bírja, a könyvárusi elszámolásokban és conto vezetésekben teljesen jártas, a vevőközönsséggel bánni tud. Zeneműhöz értők előnyben részesülnek. Ajánlatokat direkte kér

2-1 152 **Szilágyi Béla**

könyvkereskedése és antiquariuma Budapest, IV., Károly-körut 26.

Fiatl, törekvő könyv- és papirkereskedősegéd, szerény feltételek mellett állást keres. Szíves megkeresések «Állandó munkás» címen a kiadóhivatalba kéretnek. 153

Rainer Miksa könyvkereskedése 154 Győr, keres:

2 Kis Lap 1900. 1-13.

1 Magyar Lányok 1900. 1-39.

1 Képes Folyóirat 1899. 19-24.

155 Reprodukáló műintézet.

WOTTITZ MANFRÉD

sokszorosító műintézete

Budapest, Király-utca 30. sz.

Készít mindenféle kliséket

Autotypiák-

Phototypiák-

Chemigrafákat

háromszínű nyomásra.

Vidéki megrendelések

☞ pontosan eszközöltetnek.

László Albert és társa Debrecenben keres és ajánlatokat közvetlen kér:

- 1 Eszterházy herceg ozorai vadászatai, színes,
- 1 Útmutató (Kalauz) 1870-ből bármelyik füzet.
- 5 Zombory, Egyh. beszédek I.
- 5 Dobos, Egyh. beszédek I.
- 5 Benke, Isten országa I.
- 2 Fördös, Agenda à 6 K. 156

Ajánlom az alant felsorolt teljesen új állapotban lévő tankönyveket 40%-kal:

- 2 Névy, Shakespeare: Coriolanus 60 kr. VI. kiad.
- 3 Ugyanaz kötve (saját kötés).
- 4 Greguss-Béthy, Magyar balladák. V. kiad. 70 kr.
- 1 Ugyanaz kötve (saját kötés).
- 3 Maywald, Görög olvasó III-ik kiad. à 90 kr.
- 5 Névy, Stilisztika I. rész. (Írálytan) VIII. kiadás 1 frt 20 kr.
- 4 Ugyanaz II. rész. Szerkezettan, V. kiadás 1 frt 20 kr.
- 5 Szerelemhegyi, Görög állami régiségek à 68 kr.
- 5 Szerelemhegyi, Görög hitéleti és magánrégiség 1 frt 20 kr.
- 4 Szilasi Móric. Szemelvények Thukydidesből à 1 frt 60 kr. 50%-kal:

- 4 Pirchala, Anthologia Latina IV. és V. kiadás 80 kr.
- 4 Bartal-Malmosi, Titi Livii Liber XXI-XXII. III. kiad. 90 kr.
- 2 Pirchala, Vergilii Maronis Libri XVI. IV. kiad. 70 kr.
- 3 Csengeri, Homeros Iliász. II. kiad. 1 frt 60 kr.
- 3 Ugyanaz kötve (saját kötés).
- 1 Gyomlay, Homeros Odysseiája 1 frt 20 kr.
- 3 Ugyanaz kötve (saját kötés).
- 3 Névy, Rhetorika. I. kiad. 2 frt.
- 2 « Olvasmányok a Rhetorikához. III. kiad. 1 frt 40 kr.
- 4 Arany-Lehr, Toldi. XIV. kiad. 1 Ugyanaz. XII. kiad.
- 4 Roth, Ásvány- és közzettan. V. kiad. 1 Ugyanaz kötve (saját kötés).
- 3 Bartal-Malmosi, Sallustius (kötve).

157

Kabos Ármín

könyv- és papirkereskedése, könyvnyomdája Zentán.